NEGENDE BIJDRAGE

TOT DE KENNIS DER

ICHTHIJOLOGISCHE FAUNA

VAN

BORNEO.

ZOETWATERVISSCHEN VAN PONTIANAK EN BANDJERMASIN.

DOOR

P. BLEEKER.

De heeren C. Helfrich en J. N. Stevens, in de wetenschap reeds bekend door de verzamelingen van visschen van Borneo, welke de kennis der fauna van dit uitgestrekte eiland aanmerkelijk hebben doen uitbreiden, hebben zich niet bepaald tot hunne vroegere bezendingen, maar mij op nieuw belangrijke verzamelingen van hunne standplaatsen met de meeste welwillendheid doen toekomen.

De misschien voorbeeldelooze medewerking, welke ik in mijne ichthijologische studiën van den Indischen Archipel ondervind, hebben mij in de gelegenheid gesteld, dezen tak van kennis meer uit te breiden, dan mijnen voorgangers mogelijk is geweest. Meer dan duizend vischsoorten, tot op mijne onderzoekingen vreemd aan de wetenschap, heb ik het voorregt gehad te kunnen voegen bij de lijst der bewoners, waarmede

de Schepper de wateren van het oostelijke halfrond der aarde heeft bevolkt. Maar de eer dezer ontdekkingen komt in de eerste plaats toe aan de verzamelaars, zonder welker belangstelling en ijver die natuurschatten grootendeels zouden zijn verborgen gebleven. Zoo is de kennis der Borneosche vischfauna door de talrijke verzamelingen, welke mij van verschillende plaatsen op Borneo zijn toegezonden, met die van meer dan 200 soorten vermeerderd geworden. Het is mij eene aangename taak de namen te herinneren van mevrouw Ida Pfeiffer en van de heeren A. J. Andresen, J. H. Croockewit, J. Einthoven en J. Wolff, welke even als de aan den hoofde dezes genoemde heeren, tot het bereiken dier uitkomst hebben medegewerkt. Maar niettegenstaande de in de kennis der vischfauna van Borneo groote voortschreden gedaan zijn en de nieuwe verzamelingen van de heeren Helfrich en Stevens nog weder een 16 tal soorten bevatten, nieuw voor de kennis dier fauna, waardoor het gezamenlijke aantal bekende Borneosche visschen op 240 wordt gebragt, is die kennis, met betrekking tot hetgeen wij van Java, Sumatra en Celebes weten, nog gering te noemen. Ook hebben de onderzoekingen omtrent Borneo's vischfauna tot nog toe slechts betrekking tot de delta-gedeelten der grootere stroomen en ten opzigte van de hoogere gedeelten der stroomgebieden en van de klippige kustwateren weet men nog bijkans niets met zekerheid. Het niet bestaan van nederlandsche nederzettingen, diep in de binnenlanden (1) of nabij klippenrijke kusten, is tot nog toe een hinderpaal om Borneo's vischfauna op eene ruimere schaal te leeren kennen. Het lijdt intusschen geen twijfel of het cijfer van 240 drukt op verre na nog geen vierde gedeelte uit van de op en om Borneo levende vischsoorten.

---

(1) De nieuwe vestiging van het nederlandsche gezag te Sintang, diep in de binnenlanden van westelijk Borneo aan de Kapoeas, opent het vooruitzigt, dat men weldra ook meer met de bewoners van de hoogere gedeelten des gebieds van de Kapoeas zal bekend worden. De heer Sigal, officier van gezondheid der tweede klasse, heeft mij van daar reeds doen geworden een prachtig exemplaar van *Cobitis macracanthus* Blkr van niet minder dan 315''' lengte.

De hierboven genoemde nieuwe verzamelingen waren zamengesteld als volgt:

Zoetwatervisschen van Pontianak (verzameling van den heer J. N. Stevens).

1.* Ambassis interrupta Blkr.
2. » Wolffii Blkr.
3. Datnioides polota Blkr.
4. Sillago malabarica CV.
5. Diagramma crassispinum Rüpp.
6. Scatophagus argus CV.
7. Toxotes jaculator CV.
8. Anabas scandens CV.
9.* Polyacanthus Hasselttii CV.
10. Helostoma Temminckii CV.
11. Trichopus trichopterus CV.
12.* Ophicephalus melanopterus Blkr.
13. » striatus Bl.
14. Mastacembelus erythrotaenia Blkr.
15. Gobius kokius CV.
16. Eleotris marmorata Blkr.
17. » urophthalmus Blkr.
18. Silurus micropogon Blkr = Silurus apogon Blkr ol.
19. Bagrus Hoevenii Blkr.
20. Bagrus Wolffii Blkr.
21. Pangasius polyuranodon Blkr.
22. Barbus Hoevenii Blkr.
23.* » Schwanefeldii Blkr.
24. Systomus albuloïdes Blkr.
25. » bulu Blkr.
26. » melanopterus Blkr.
27. » truncatus Blkr.
28. Capoeta microlepis Blkr.
29. Leuciscus dusonensis Blkr.
30.* » thynnoïdes Blkr.
31.* Dangila Cuvieri Val.
32. » ocellata Blkr = Cyrene ocellata Heck = Dangila microlepis Blkr ol.
33. Rohita Artedii Blkr.
34. » Schlegelii Blkr.
35. Notopterus maculosus Blkr.
36. Synaptura panoïdes Blkr.
37. Arothron potamophilus Blkr.

Van deze soorten zijn 20 nieuw voor de kennis der fauna van de Kapoeas en 7, de met een * gemerkte, tevens nieuw voor de kennis der fauna van Borneo, terwijl slechts *Ophicephalus melanopterus* en *Systomus albuloïdes* tevens nieuw zijn voor de wetenschap. Het aantal thans bekende vischsoorten van Pontianak wordt er door gebragt op 65.

Zoetwatervisschen van Bandjermasin (verzameling van den heer C. Helfrich.)

1. Ambassis interrupta Blkr.
2. » Wolffii Blkr.
3. Datnioides polota Blkr.
4. Polynemus dubius Blkr

5. Corvina trachycephalus Blkr.
6. Scatophagus argus CV.
7. Toxotes jaculator CV.
8. Anabas oligolepis Blkr.
9. » scandens CV.
10. Polyacanthus Helfrichii Blkr.
11. Osphromenus olfax Comm.
12. Trichopus trichopterus CV.
13. Betta anabatoïdes Blkr.
14. Ophicephalus bankanensis Blkr.
15. » lucius K. v. H.
16. » micropeltes K.v.H.
17. » striatus Bl.
18. Mastacembelus erythrotaenia Bl.
19. Mugil borneënsis Blkr.
20. Gobius borneënsis Blkr.
21. » kokius CV.
22. » pleurostigma Blkr.
23. * Apocryptes borneënsis Blkr.
24. Periophthalmus borneënsis Blkr.
25. * Eleotris heteropterus Blkr.
26. » melanostigma Blkr.
27. » urophthalmus Blkr.
28. » urophthalmoïdes Blkr.
29. Batrachus grunniens CV.
30. Wallago dinema Blkr.
31. Silurus micropogon Blkr = Silurus apogon Blkr ol.
32. » cryptopterus Blkr.
33. » hexapterus Blkr.
34. » lais Blkr.
35. Pangasius macronema Blkr.
36. Pangasius polyuranodon Blkr.
37. Bagroïdes melanopterus Blkr.
38. Bagrus Hoevenii Blkr.
39. » macronema Blkr.
40. » Wolffii Blkr.
41. Arius borneënsis Blkr.
42. * » microcephalus Blkr.
43. Pimelodus borneënsis Blkr.
44. Systomus melanopterus Blkr.
45. Capoeta macrolepidota CV.
46. Leuciscus dusonensis Blkr.
47. Rohita Artedii Blkr.
48. » melanopleura Blkr.
49. » Schlegelii Blkr.
50. » vittata CV.
51. Epalzeorhynchos kalopterus Blkr.
52. * Cobitis macracanthus Blkr.
53. Hemiramphus borneënsis Blkr.
54. * » Quoyi CV.
55. Clupeoïdes borneënsis Blkr.
56. Engraulis melanochir Blkr.
57. Coilia borneënsis Blkr.
58. Synaptura panoïdes Blkr.
59. Achiroïdes melanorhynchos Blkr.
60. * Muraena tile Cant.
61. Symbranchus immaculatus Bl.
62. * Monopterus javanensis Lac.
63. Chonerhinos modestus Blkr.
64. » naritus Blkr.
65. Arothron potamophilus Blkr.
66. Syngnathus boaja Blkr.
67. * » Helfrichii Blkr.

15 dezer soorten zijn nieuw voor de kennis der plaatselijke fauna van Bandjermasin, 8 (de met een * gemerkte) tevens nieuw voor de kennis der fauna van Borneo, en daarvan nieuw voor de wetenschap *Apocryptes borneënsis*, *Eleotris heteropterus*, *Arius microcephalus* en *Syngnathus Helfrichii*. Het gezamenlijke aantal van Bandjermasin bekende vischsoorten bedraagt thans 121.

Ik teeken hier nog aan, dat de voorwerpen van *Silurus apogon*, welke ik na de bekendmaking der beschrijving dezer soort ontving, mij hebben geleerd, dat zij twee uiterst fijne bovenkaaksvoeldraadjes bezitten, waarom ik den naam der soort veranderd heb in *Silurus micropogon*.

DESCRIPTIONES SPECIERUM DIAGNOSTICAE.

OPHICEPHALOÏDEI.

Ophicephalus melanopterus Blkr.

Ophiceph. corpore elongato, antice cylindraceo latiore quam alto, postice compresso, altitudine 7 circiter in ejus longitudine; capite acuto 5 in longitudine corporis, depresso, genis convexo; altitudine capitis 2 et paulo, latitudine $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{3}{5}$ in ejus longitudine; linea rostro-dorsali rostro convexa, fronte et vertice declivi concaviuscula; oculis diametro 7 circiter in longitudine capitis, diametris 2 et paulo distantibus; maxilla superiore maxilla inferiore vix breviore, longe post oculum desinente, $2\frac{1}{5}$ circiter in longitudine capitis; dentibus multiseriatis, intermaxillaribus, vomerinis palatinisque omnibus parvis serie interna ex parte dentibus ceteris paulo longioribus, inframaxillaribus parvis internis lateralibus conicis aliquot caninoideis; rictu obliquo; squamis cijcloideis parte libera granulatis, capitis parte postoculari 8 vel 9, lateribus 55 p. m. in serie longitudinali; linea laterali antice et postice recta sub radio dorsali 12° circiter valde deflexa, singulis squamis tubulo simplice notata; pinna dorsali postice obtusiuscule rotundata; pectoralibus obtusis rotundatis flexuram linea laterali fere attingentibus $6\frac{3}{5}$ circiter, ventralibus acute rotundatis $12\frac{1}{5}$ circiter, caudali rotundata $5\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; anali postice acute rotundata dorsali paulo humiliore; colore corpore superne violascente-olivaceo inferne aurantiaco-roseo pinnis ventralibus dilute violaceis, ceteris nigricante-violaceis; dorsali dimidio posteriore et anali tota vittis obliquis transversis ex parte abruptis pulchre coeruleis; caudali membrana dimidio basali maculis coeruleis in series irregulares transversas dispositis.

B. 5. D. 1/44 vel 1/45. P. 2/16. V. 1/5. A 1/29 vel 1/30. C. 1/12/1 et lat. brev.

Habit. Pontianak, in flumine Kapuas.

Longitudo speciminis unici 601'''.

Aanm. Deze soort is kenbaar aan haar spits eenigzins hol profiel, aan hare groote preoperkel- en operkelschubben, aan hare ongeveer 55 schubben op eene overlangsche rei der zijden, aan hare 45 of 46 rugvin- en 30 of 31 aarsvinstralen, donker violette met fraaije blaauwe banden of vlekken geteekende vertikale vinnen, veelreijige tanden in de mondholte, afwezigheid van hondstanden in de gehemeltebeenderen, het sterk gebogen zijn der zijlijn juist achter den top der borstvin, enz.

GOBIOÏDEI.

Apocryptes borneënsis Blkr.

Apocr. corpore elongato antice cylindraceo postice compresso, altitudine 10 ad 12 in ejus longitudine, capite obtuso convexo $6\frac{1}{3}$ ad $6\frac{3}{4}$ in longitudine corporis; altitudine et latitudine capitis $1\frac{2}{3}$ ad $1\frac{4}{5}$ in ejus longitudine; oculis diametro 4 et paulo ad 5 in longitudine capitis, maxime approximatis, totis in anteriore dimidio capitis sitis, palpebratis; capite superne et lateribus nuchaque squamatis squamis minimis punctiformibus; rostro obtuso valde convexo oculo breviore, rictu parum obliquo; maxilla superiore maxilla inferiore paulo longiore sub oculi parte posteriore desinente; dentibus gracilibus apice conicis vel truncatiusculis integris, maxilla superiore utroque latere p. m. 19 anterioribus ceteris longioribus, maxilla inferiore subhorizontalibus inaequalibus intermaxillaribus anterioribus brevioribus utroque latere p. m. 12; maxilla inferiore dentibus intrasymphysealibus insuper 2 magnis curvatis erectis divergentibus; squamis corpore minimis vix conspicuis caudalibus autem ceteris majoribus; appendice anali brevi conica; pinnis dorsalibus distantibus, spinosa radiosa humiliore obtusa, radiosa postice quam antice altiore corpore multo humiliore acutangula; pectoralibus rotundatis $7\frac{1}{4}$ ad $8\frac{1}{4}$, ventrali $8\frac{1}{2}$ ad 10, caudali acuta $3\frac{2}{3}$ ad 4 fere in longitudine corporis; anali dorsali radiosa paulo humiliore postice quam antice paulo altiore angulata; corpore superne violascente-viridi, inferne margaritaceo vel roseo-margaritaceo, superne lateribusque nigro arenato et irregulariter punctulato, lateribus post anum vittis < formibus angulo antrorsum spectantibus; pinnis membrana flavescente-hyalinis radiis aurantiacis; dorsali spinosa antice macula parva, postice macula magna violacea-nigra; dorsali radiosa membrana inter singulos radios punctis magnis 1 ad 5 nigricante-fuscis margini radii anteriori approximatis; pectoralibus dimidio basali

irregulariter fusco punctatis; caudali membrana inter singulos radios maculis parvis oblongis nigris biseriatis radiis approximatis.

B. 5. D. 5—1/27 ad 5—1/30. P. 21 vel 22. V. 1/5. A 1/25 ad 1/27. C. 26 p. m. (lat. brev. incl.)

Habit. Bandjermasin, in fluviis.

Longitudo 7 speciminum 60''' ad 112'''.

Aanm. Deze Apocrijptes is kenbaar aan het eigenaardige der kleurteekening van ligchaam en vinnen, de getallen der vinstralen, de bijzonderheden van het tandenstelsel, het van een staande der rugvinnen, enz.

ELEOTRIOÏDEI.

Eleotris heteropterus Blkr.

Eleotr. corpore elongato compresso, altitudine $8\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $1\frac{1}{3}$ circiter in ejus altitudine; capite obtuso convexo $5\frac{1}{4}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis 2 circiter, latitudine $2\frac{1}{3}$ circiter in ejus longitudine; orbitis glabris; oculis diametro 3 circiter in longitudine capitis, diametro 1 circiter distantibus, totis in dimidio capitis anteriore sitis; rostro obtuso, convexiusculo, oculo breviore; naribus anterioribus non tubulatis; rictu valde obliquo; maxilla superiore valde protractili maxilla inferiore breviore sub oculi parte anteriore desinente; dentibus maxillis parvis serie externa seriebus internis longioribus caninis vel caninoideis nullis; praeoperculo spina nulla; sulco oculo-scapulari conspicuo; squamis corpore minimis vix conspicuis, operculis, fronte, vertice nuchaque nullis, regione temporali in fasciam longitudinalem dispositis; appendice anali vix conspicua; pinnis dorsalibus dupla longitudine dorsalis spinosae distantibus; dorsali spinosa dorsali radiosa vix vel non altiore, corpore humiliore, angulata, spinis flexilibus postica ceteris longiore; dorso medio dorsalem spinosam inter et radiosam radio libero gracillimo corpore vix humiliore; dorsali radiosa antice quam postice altiore, obtusa, longitudine 3 circiter in longitudine corporis; pectoralibus obtusis et ventralibus acutis 8 et paulo ad $8\frac{1}{2}$, caudali basi squamosa, emarginata, lobis rotundatis $6\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; anali dorsali radiosa paulo breviore sed non humiliore, antice quam postice altiore, angulata; colore corpore superne viridi-roseo, inferne margaritaceo; pinnis dilute aurantiacis, caudali media tota longitudine macula oblonga magna nigra.

B. G. D. 5- 1- 1/30 vel 1/31. P. 23 vel 24. V. 1/5. A. 1/29 vel 1/30. C. 26 (lat. brev. incl.)
Habit. Bandjermasin, in fluviis.
Longitudo speciminis unici 49'''.

Aanm. De talrijkheid en de uiteenloopende bouw der soorten van Gobius en Eleotris zullen weldra eene splitsing dier groote geslachten in meerdere kleinere noodzakelijk maken. Ik plaats de onderwerpelijke soort voorloopig nog in het geslacht Eleotris, doch zij vormt daarin eene geheel eigene tijpe door hare buitengewoon lange 2e rugvin en aarsvin, door den vrijen rugdraad tusschen de beide rugvinnen en door hare uitgerande gekwabte staartvin. Reeds door de genoemde kenmerken gemakkelijk te onderkennen, wordt hare bepaling nog gemakkelijk gemaakt door hare als mikroskopische schubjes, door de afwezigheid van hondstanden, door den stompen kop met zeer uitstrekbare bovenkaak; door de groote zwarte staartvinvlek welke zich, van het midden der basis tot den achterrand der vin uitstrekt, enz.

SILUROÏDEI.

Arius microcephalus Blkr.

Ar. corpore elongato, antice aeque lato circiter ac alto, postice compresso, altitudine 6 circiter in ejus longitudine; capite valde convexo usque ad apicem operculi $5\frac{1}{4}$ ad $5\frac{1}{3}$, usque ad apicem cristae interparietalis 4 fere ad $3\frac{3}{4}$ in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{2}{3}$ ad $1\frac{1}{2}$, latitudine $1\frac{1}{4}$ ad $1\frac{1}{5}$ in ejus longitudine; linea rostro-dorsali convexa; oculis superis diametro $4\frac{1}{2}$ ad 5 et paulo in longitudine capitis, diametris 2 ad $2\frac{1}{3}$ distantibus; scuto capitis sulco longitudinali usque ad basin cristae interparietalis diviso, granuloso, granulis sat numerosis subradiatim dispositis; crista interparietali subtrigona, vix vel non longiore quam basi lata, granulosa apice obtuso emarginato os interspinosum 1m granulosum attingente; rostro convexo oculo longiore, linea anteriore acutiuscule rotundata; cirris 6, supramaxillaribus os scapulare attingentibus, inframaxillaribus externis inframaxillaribus internis longioribus os scapulare non attingentibus; maxilla superiore

maxilla inferiore paulo longiore; dentibus maxillis pluriseriatis acutis parvis aequalibus, maxilla superiore in vittas 2 oblongo-quadratas contiguas paulo longiores quam latas, maxilla inferiore in thurmas 2 graciliores curvatas contiguas plus duplo longiores quam latas dispositis; dentibus palatinis graniformibus in thurmas 2 magnas semiovales rectas non contiguas in medio palato collocatis; operculo glabro venoso; osse scapulari rugoso reticulato; linea laterali ramosa antice declivi postice rectiuscula cauda bifurcata; pinna dorsali radiosa acuta corpore altiore; spinis dorsali et pectorali crassis antice inferne granulosis superne serratis, lateribus rugosis, postice valde conspicue dentatis, cum processu flexili radio 1° longioribus; spina dorsali spina pectorali longiore capite non vel vix breviore; pinnis pectoralibus acutis capite non vel vix brevioribus; ventralibus angulatis non emarginatis $1\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; anali acuta emargina corpore multo humiliore; caudali profunde incisa lobis acutis superiore inferiore longiore $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{2}{3}$ in longitudine corporis; colore corpore superne coerulescente-viridi, inferne margaritaceo; pinnis flavescentibus, dorsali radiosa caudalique fusco marginatis, dorsali radiosa superne macula magna nigra; pectoralibus ventralibus et anali dense fusco arenatis.

B. 5. D. 1/7. P. 1/10. V. 1/5. A. 6/13. C. 15 et lat. brev.

Habit. Bandjermasin, in fluviis.

Longitudo 2 speciminum 140‴ et 213‴.

Aanm. Deze Arius onderscheidt zich van alle mij bekende door haren betrekkelijk korten, hoogen en bollen kop. Zij is bovendien kenbaar aan de korte doch betrekkelijk zeer breede banden der bovenkaakstanden, welke banden elke op zich zelve slechts weinig langer zijn dan breed.

In mijne eerste bijdrage welke ik over de visschen van den Indischen Archipel publiceerde (Siluroideorum bataviensium conspectus diagnosticus Batavia. 1845 8°) zijn eenige soorten van Arius onder verschillende namen twee en meermalen opgebragt. In eene in bewerking zijnde Verhandeling, welke het geheel der thans in mijn bezit zijnde Siluroïden van den Indischen Archipel omvat, zijn die nominale soorten tot hare ware beteekenis teruggebragt, even als eenige in bedoelde bijdrage voorkomende nominale soorten van Bagrus.

CYPRINOÏDEI.

Systomus albuloïdes Blkr.

Systom. corpore oblongo vel subelongato compresso, altitudine $4\frac{2}{3}$ ad 5 in ejus longitudine, latitudine 2 fere in ejus altitudine; capite acuto 5 ad $5\frac{1}{6}$ in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{2}{3}$, latitudine $1\frac{2}{3}$ ad $1\frac{3}{4}$ in ejus longitudine, oculis diametro 3 ad $3\frac{1}{5}$ in longitudine capitis, antice et postice membrana palpebrali magna parte velatis, diametro 1 et paulo distantibus; rostro acuto convexo oculo breviore, non ante os prominente; linea rostro-dorsali toto capite convexa; linea interoculari convexa; maxilla superiore maxilla inferiore paulo longiore, verticaliter deorsum valde protractili, 3 ad 3 et paulo in longitudine capitis, sub oculi parte anteriore desinente; maxilla inferiore symphysi tuberculo conico subhamata; labiis gracilibus teretibus; operculo margine inferiore rectiusculo; apertura branchiali sub praeoperculi margine posteriore desinente; dentibus pharyngealibus scalpriformibus 2. 3. 414. 3. 2; osse scapulari trigono obtuso; dorso angulato ventre multo altiore; squamis parte libera longitudinaliter striatis, ex parte granulatis, 39 vel 40 in linea laterali, 11 p. m. in serie transversali quarum $5\frac{1}{2}$ supra lineam lateralem; linea laterali recta, antice tantum declivi, non infra lineam rostro-caudalem descendente, singulis squamis tubulo simplice notata; pinna dorsali supra vel vix ante pinnas ventrales incipiente, acuta, emarginata, corpore paulo humiliore, spina crassa postice valde dentata cum parte ejus flexili capite paulo breviore; pectoralibus acutis ventrales non attingentibus et ventralibus acutis $7\frac{1}{2}$ circiter, caudali profunde incisa dimidio basali tota squamata, lobis acutis 5 circiter in longitudine corporis; anali acuta emarginata dorsali multo humiliore, minus duplo altiore quam basi longa; colore corpore superne dilute viridi, marginibus squamarum profundiore vel fuscescente, inferne argenteo; pinnis roseis vel rubris; dorsali superne, caudali postice fusco-violaceo marginatis.

B. 3. D. 4/8 vel 4/9. P. 2/16. V. 2/9. A. 3/5 vel 3/6. C. 7/17/7 vel 6/17/6.

Habit. Pontianak, in flumine Kapuas.

Longitudo 2 speciminum 240''' et 255'''.

Aanm. Bij het kleinste mijner beide voorwerpen ontwaar ik voor aan den snuit een' vrij langen draad, welke tot bijkans aan het oog reikt. Daar echter aan de andere zijde van den snuit die draad ontbreekt en ook bij het grootere voorwerp geen spoor er van is waar te nemen, schijnt de ontwikkeling

van dien draad eene toevalligheid of wel een losgescheurd gedeelte der tedere lippen te zijn, ofschoon hij het aanzien daarvan niet heeft. Ik breng daarom de soort tot Sijstomus. Zij is merkwaardig door haar eigenaardig profiel, hetwelk aan Albula bananus CV. doet denken, alsmede door het ver naar achteren beschubt zijn der staartvin. Zij is voorts nog kenbaar aan haar slank ligchaam, aan hare 40 schubben in de zijlijn, enz.

Rohita Schlegelii Blkr. Nat. Tijdschr. N. Ind. II 1851 p. 432.

Rohit. corpore oblongo compresso, altitudine 4 ad $3\frac{1}{2}$ in ejus longitudine, latitudine 2 ad $2\frac{1}{2}$ in ejus altitudine; capite $4\frac{2}{5}$ ad 6 fere in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{3}$ ad $1\frac{1}{6}$, latitudine $1\frac{2}{3}$ ad $1\frac{2}{5}$ in ejus longitudine; oculis diametro $2\frac{2}{3}$ ad $3\frac{1}{4}$ in longitudine capitis, diametro $1\frac{1}{2}$ ad 2 et paulo distantibus; linea rostro-dorsali capite junioribus concaviuscula aetate provectis convexiuscula, nucha convexa; rostro parum convexo junioribus oculo breviore aetate provectis oculo non breviore, paulo ante os prominente, poris conspicuis nullis; maxilla superiore maxilla inferiore paulo longiore ante oculum desinente; labiis papillis conicis pluriseriaits subfimbriatis; cirris labialibus junioribus oculum attingentibus aetate provectis oculum non attingentibus cirris maxillaribus longioribus; mento ore clauso concavo; dentibus pharyngealibus uncinato-contusoriis 2. 4. 5|5. 4. 2; osse scapulari obtuso rotundato; dorso angulato ventre convexiore; linea laterali antice paulo declivi tunc rectiuscula, lineam rostro-caudalem vix attingente, singulis squamis tubulo simplice notata; squamis parte libera longitudinaliter striatis, 34 ad 36 in linea laterali, 12 vel 13 in serie verticali quarum 6 supra lineam lateralem; pinna dorsali ante pinnas ventrales incipiente, longitudine $4\frac{2}{3}$ ad $4\frac{3}{4}$ in longitudine corporis, corpore non multo humiliore, acuta, emarginata, radio nullo producto; pinnis pectoralibus acutiusculis ventrales non vel vix attingentibus 6 ad $6\frac{1}{2}$, ventralibus acutis $5\frac{1}{2}$ ad $5\frac{3}{4}$, caudali profunde incisa lobis acutis 4 ad $3\frac{2}{5}$ in longitudine corporis; anali dorsali humiliore acuta non vel parum emarginata; colore corpore superne aureo-viridi, inferne argenteo; squamis dorso lateribusque singulis basi vitta transversa olivaceo-violacea; pinnis rubris, dorsali antice macula maxima diffusa nigricante-violacea; pinnis omnibus plus minusve fusco arenatis.

B. 3. D. 4/13 vel 4/14 vel 4/15. P. 2/14 ad 2/16. V. 2/8. A. 3/5 vel 3/6. C. 6/17/6 vel 7/17/7 (lat. brev. incl.).

Habit. Bandjermasin, Prabukarta, Pontianak, in fluviis.

Longitudo 10 speciminum 79''' ad 258'''.

Aanm. Ik beschreef deze Rohita reeds in 1851 naar een enkel exemplaar van 120''' lengte. Sedert ontving ik nog 9 andere grootere en kleinere voorwerpen, welke eene verbeterde beschrijving der soort hebben toegelaten. *Rohita Schlegelii* behoort tot de afdeeling in haar geslacht met gladden snuit en zonder zigtbare groote snuitporiën, tot welke afdeeling ook behooren de soorten mijner verzameling *Rohita Hasseltii* CV., *Rohita Artedii* Blkr, *Rohita melanopleura* Blkr, *Rohita brachynotopterus* Blkr en *Rohita Waandersii* Blkr van den Indischen Archipel en *Rohita Buchanani* CV. van Bengalen. De kenmerken waardoor deze soorten zich van de onderwerpelijke laten onderscheiden zijn voornamelijk de volgende.

Rohita brachynotopterus Blkr. D. 4/10 vel 4/11. Caput $5\frac{1}{2}$ in longitudine corporis (specim. longitud. 90''').

Rohita Artedii Blkr. D. 4/17 vel 4/18, longitudine $3\frac{1}{2}$ ad $3\frac{2}{3}$ in longitudine corporis (spec. longit. 112''' ad 125''').

Rohita melanopleura Blkr. D. 4/17 vel 4/18. Squamae 50 circiter in serie longitudinali.

Rohita Waandersii Blkr. D. 4/12 vel 4/13. Oculi 4 in longitudine capitis. Fascia oculo-caudalis lata nigra.

Rohita Hasselti CV. D. 4/14 ad 4/18, longitudine $3\frac{3}{4}$ ad $3\frac{1}{4}$ in longitudine corporis. Corpus postice vittis longitudinalibus fuscescentibus.

Rohita Buchanani CV. D. 4/12 vel 4/13. Cirri brevissimi vix conspicui. Squamae 40 in serie longitudinali.

MURAENOÏDEI.

Muraena tile Cant. Catal. Mal. Fish. p. 331. Blkr, Verh. Bat. Gen. XXV Nalcz. Ichth. Beng. p. 159.

Muraen. corpore elongato compresso, altitudine 23 ad 16 in ejus longitudine; capite acuto 8 circiter in longitudine corporis, plus duplo longiore quam alto; oculis diametro 12 ad 14 in longitudine capitis; linea rostrodorsali fronte concava; naribus anterioribus tubulatis, posterioribus non tu-

bulatis; rostro acutiusculo, convexo, oculo duplo circiter longiore, ante maxillam inferiorem prominente; rictu post oculum producto 3 et paulo in longitudine capitis; dentibus palatinis, nasalibus, et inframaxillaribus conicis acutis; dentibus palatinis anterioribus biseriatis, posterioribus uniseriatis, serie externa serie interna brevioribus p. m. 14 ad 16, serie interna 5 ad 7; disco nasali peripherica dentibus uniseriatis 12 ad 14, medio dentibus 2 vel 3 mobilibus dentibus periphericis longioribus; vomere dentibus biseriatis conicis obtusiusculis p. m. 22, anticis dentes palatinos anteriores subattingentibus; dentibus inframaxillaribus uniseriatis, symphysin versus tantum biseriatis, serie externa utroque latere p. m. 24, serie interna utroque latere 2 vel 3; apertura branchiali oculo paulo majore, in media altitudine corporis sita: linea laterali conspicua; pinna dorsali vix ante aperturam branchialem incipiente, corpore plus duplo humiliore; anali antice in corporis dimidio posteriore incipiente, corpore triplo vel plus triplo humiliore; corpore superne profunde olivaceo-viridi, inferne pinnisque dilutiore: corpore pinnisque ubique punctis et maculis parvis irregularibus flavis vel aurantiacis subrecticulato-variegatis. B. 9. D. 318 ad 325. A. 161 ad 172. C. 10 p. m.

Synon. *Muraenophis tile* Buch. Ham., Gang. Fish. p. 18,363.
Lycodontis punctata McCl., Apod. Fish. Beng. Calc. Journ. Nat. Hist. V p. 187.
Strophidon punctata McCl., ib. p. 203 t. 7 fig. 3. Richds. Zool. Ereb. Terr. Fish. p. 80.
Strophidon maculata McCl., ib. p. 203 t. 8 fig. 1.
Lycodontis literata McCl., ibid. p. 186.
Strophidon literata McCl., ib. p. 215 t. 7 fig. 2. Richards. Zoöl. Ereb. Terr. Fish. p. 80.
Muraena punctata Blkr, Verh. Bat. Gen. XXV Muraen. p. 42.
Muraena literata Blkr, ibid.

Habit. Bandjermassin, in fluviis.
Calcutta, in flumine Hooghly.

Longitudo 10 speciminum 232''' ad 530'''.

Aanm. Tot nog toe was deze soort slechts van Bengalen bekend. Ik ontving er vroeger 7 voorwerpen van van Calcutta, welke ik ter boven aangehaalde plaatse beschreef. De borneosche voorwerpen komen volmaakt met de Calcutta'sche overeen.

SYNGNATHOÏDEI.

Syngnathus Helfrichii Blkr.

Syngnath. corpore valde elongato, antice heptagono, postice tetragono, altitudine 20 ad 21 in ejus longitudine, altiore quam lato; capite 9 ad 8½

in longitudine corporis; oculis diametro 4 et paulo ad 4½ in longitudine capitis; linea rostro-frontali ante oculos concava; rostro capitis parte post-oculari longiore, compresso, triplo ad plus triplo longiore quam parte gracillima alto; fronte et vertice convexiusculo striatis cristis crenulatis vel denticulatis nullis; operculo crista longitudinali media glabra, supra et infra cristam striis divergentibus; scutis trunco 14, cauda 40 vel 41, scutis singulis transversim, laminis intersuturalibus ovalibus radiatim striatis, carinis elevatis non crenulatis glabris, carina ventris media carinis ceteris altiore; cauda absque pinna trunco absque capite minus triplo, trunco cum capite minus duplo longiore; sacco embrijophoro post anum sito ab ano usque infra scutum caudale 16^{m} porrecto, cauda plus duplo breviore, lateribus ex scutis caudalibus deorsum porrectis, inferne e menbrana formato, membrana rima media longitudinali bivalva; pinna dorsali post anum scuto caudali 2° incipiente et scuto caudali 7° desinente corpore humiliore; anali minima vix conspicua; caudali flabelliformi capitis parte postoculari breviore; colore corpore aurantiaco dense fuscescente-viridi variegato, reticulato et nebulato; fuscescente-viridi scutis caudalibus inferne maculas oblongo-quadratas efficiente; capite utroque latere vittis 3 nigricantibus oculo coeuntibus maxillo-oculari, oculo-temporali et oculo-infraoperculari; pinnis caudali nigricante, ceteris aurantiacis, dorsali radiis fuscescente variegatis; carina ventrali media nigricante.

D. 23. P. 15. A. 4. C. 10.

Habit. Bandjermasin, in fluviis.

Longitudo 2 speciminum 103‴ et 133‴.

Aanm. Ik bezit 5 soorten van Syngnathus, welke min of meer na aan de onderwerpelijke verwant zijn, te weten *Sijngnathus djarong* Blkr, *Sijngnathus tapeinosoma* Blkr, *Sijngnathus heptagonus* Blkr. *Syngnathus gastrotaenia* Blkr en *Syngnathus cyanospilos* Blkr. van den Indischen Archipel en *Syngnathus carce* Buch. van Bengalen. Bij alle deze soorten is de romp (zonder den kop) meer dan tweemaal korter dan de staart (zonder de staartvin) en begint de rugvin achter den anus op de staartschilden. Zij laten zich alle echter vrij gemakkelijk van de onderwerpelijke onderkennen door de hieronder aangeduide karakters.

Sijngnathus tapeinosoma Blkr. Hoogte des ligchaams 40 maal ongeveer in zijne lengte. D. 29.

Sijngnathus djarong Blkr. Kop 9⅔ tot 10⅓ in de lengte des

ligchaams. Staart (zonder de vin) driemaal langer dan de romp zonder den kop en tweemaal langer dan de romp met den kop. D 25.

Sijngnathus heptagonus Blkr. Oog 6 maal in de lengte van den kop. Rugvin op het 3e staartschild beginnende en op het achtste staartschild eindigende. Geene kaak-oogband of achter-oogsbanden.

Sijngnathus gastrotaenia Blkr. Kruinkammen ruw. Dwarsche zwarte en gele afwisselende buikbanden. D. 29.

Sijngnathus carce Buch. 15 rompschilden. D. 25 vel 26. Gele met zwart gezoomde oogjes op de zijdelijke buikkielen.

De soort blijkt nog het naaste verwant te zijn aan *Sijngnathus heptagonus* Blkr. Ik heb haar genoemd ter eere van den heer C. Helfrich, aan wien hare kennis te danken is.

Scripsi Batavia Calendis Julii MDCCCLV.
